

## Oponentský posudek diplomové práce Ondřeje Pekárka

### Leninsko-stalinská komunistická ideologie jako pseudonáboženství

Z práce je patrné, že autor neměl jasno ani o cíli výzkumu, ani o metodách, jak tohoto cíle dosáhnout. Jako by v celé práci váhal, zda chce zkoumat to, co je v názvu práce, nebo popsat marxistický vztah k náboženství – redakční úpravou by se obě témata dala snadno oddělit a jedno z nich pak rozpracovat do hloubky. Názvu práce nejspíše odpovídá referování o jednom starším Skalického textu v 10. kapitole, autor zde bohužel pouze referuje, místo aby se s textem kriticky vyrovnal, a co bylo vhodné v eseji, přebírá do diplomové práce, která je zcela jiným literárním útvarem („země, kde slunce zapadalo pod rudou hvězdou“). Zde by bylo nutno rozlišit, co je metaforou či nadsázkou, popřípadě co je metaforou užívanou samými marxisty a co je metaforou kritickou k marxismu, co autor myslí vážně a co jako nadsázkou – např. když užívá formulace jako komunistický mýtus o stvoření či láska k rudému božstvu.

„Záměrem této práce ale je poukázat a upozornit na analogičnost Kristova učení s bolševickou ideologií...“ (s. 17). Tento záměr se naplnit nepodařilo – naštěstí! Autor příliš naivně předpokládá, že je jasné, že křesťanství je náboženstvím – při četbě práce se nám vybavila nádherná Boublíkova věta – citujeme z paměti – že křesťanství je nový život v Kristu, který má v tomto světě podobu náboženství. Srovnání marxismu a křesťanství je proto možné jako srovnání forem a komunisté bojovali proti jevu religiozity a empirickému křesťanství, jejich konkurentem nebyl Kristus, jak autor tvrdí v závěru Závěru, a srovnávání Krista se Stalinem (s. 71) je vůbec nejasné.

V Závěru (s.88) autor tvrdí, že „záměrem této práce bylo poukázat na religiózní prvky v komunistické ideologii...“ (podobně na s. 6). Tento druhý záměr by zřejmě bylo možné realizovat, ovšem nikoli rétorikou antikomunistických brožur. Existují definice náboženství, do kterých se marxismus vejde. Autor se také, jak opakovaně říká, snaží „nedefinovat náboženství“, místo slibného sociologického pohledu se však chce zaměřit na posvátno ve fenomenologickém smyslu. V následném textu to ovšem není dostatečně patrné, spíše se zdá, že se zaměřuje na povrchní analogie sociálního charakteru. Kapitoly 2, 5 a 7 zřejmě vycházejí z funkčního pojetí náboženství či spíše mýtu, jinak mi není jejich místo v textu zřejmé a zůstávají jen (zvl. 7) nekonečným referováním o přečteném textu. Stejně jako pojem náboženství není jasně vymezen pojem leninsko-stalinské ideologie, často jde o Marxovy a Engelsovy výklady k různým tématům. „Sledovaným obdobím“ mají být dle autora léta 1917-1953, jediným citovaným dílem z daného období jsou ovšem Leninovy spisy, a to ještě spíše z předchozích let! Vůbec Seznam literatury je podivuhodný a mimo jiné neobsahuje žádné cizojazyčné dílo (zato jeden salesiánský spis pro děti – Paulíny), nehledě na ledabylost citování (Vybrane spis 2, Za nadějí a smysl, Solženicin). Práce působí dojmem, jako by neměla vedoucího. Pokud s ním autor nebyl schopen komunikovat, mohl svou práci konzultovat v rámci námi vedeného semináře o marxismu.

Celkově je nám líto, že autor z důvodů, jež bylo možno vyjasnit již na počátku psaní práce, nedospěl k přiměřenému výsledku, ač se zabýval potřebnými otázkami, přečetl řadu primárních pramenů a projevil i originalitu myšlení, kterou však nedokázal odborně podložit. Na jeho místě bychom práci stáhli a přepracovali ji na úroveň, jakou si téma zaslouží a jaké

by autor při metodickém vedení jistě dosáhl; ale i v této podobě **práci doporučujeme k obhajobě.**

Č.Budějovice, Dominica II. post Epiphaniás MMIX

Doc. Jaroslav Vokoun, Th.D.